

Črte o Hercegovini in Luku Vukaloviću.

Toliko se govori in piše dandanašnji o tej deželi, pa tako malo je znana ljudem, da ne bo odveč, ako tudi „Novice“ podajo svojim bravcom nekoliko vrstic, ki so verljive.

Dežela Hercegovina (po turško Ejalet Erczeg) je razdeljena v 3 sandšake in 14 nahij, namreč 1) v sandšak mostarski z nahijami Mostar, Blagi Stolac, Čbuska in Duvno, 2) v sandšak trebinski z nahijami Trebinje, Nevesinje, Niksić, Kulasin in Gacko, in 3) v sandšak fokiški z nahijami Foksa, Cajnič, Plivolje in Pripolje. Zemlja meri 297 štirjaških milj in ima 293.000 prebivalcev, med katerimi je 183.000 kristjanov grške cerkve, 42.000 katoličanov in 68.000 turkov. Ako je treba, more dežela čez 50.000 vojakov dati. Pri Hercegovincih so se stare rodovinske plemena še čisto ohranile. Tu še slovijo v svoji izvorni moči Bielopavlići, Grahovci, Plešivci, Popovi, Niksići, Bratonosići, Drobnjaki, Zubci, Morači itd. Vsako teh plemen navadno posedajo dolino, porečje ali pa visoke planine, do katerih se težko pride. Cela dežela je nekako čudno vstvarjena; tu planjave, tam gojzde, tu skale kakor na Krasu, tam livade, tu potoki, tam močirje. Pa vstvarjena je ta dežela kakor nalašč za tako imenovane male boje, v katerih se domači, ki vse zavetja dobro poznajo, lahko branijo sovražniku. S svojih hiš (kulaš), taborom enacih, dohajajo junaci doli na bojišče. V narodnih pesmah, ki jih nadušeno prepevajo, živijo dela njih prededov; unuki poslušajo pesmi, ki popisujejo, kako je lepi serdar Djoko Radov Mitinac (iz Banjan) slavno smrt storil v boji, — kako je Scepan Rodojević sam smrtno rano dobil potem, ko je 40 turkov ubil itd.

Prvak junaških Hercegovincev dandanašnji je vojvoda Luka Vukalović, pravi sin domovine; celi svet ga že pozna. Luka je zdaj 45 let star. Podložnik je bil ranjkega Assam-Bel-a iz Trebinj; svoje mlade leta je bil v Kotaru (Cattaro), kjer se je puške delati učil. Potem je šel na Dunaj, je delal v cesarski puškarnici; za nekoliko časa se je povrnil v Dalmacijo in je več časa živel kot puškar v Novem gradu (Castelnuovo). Ko so se Hercegovinci vzdignili zoper Turka, je hitel v domovino svojo in kristjansko zastavo povzdignil visoko. Kmali so od vseh strani bojniki vreli k njemu in ga svojega voditelja pozdravili. Od tega časa se imenuje vojvoda Sutorinski in vsi glavarji hercegovinski so ga za to priznali. Kako zlo se ga boji ošabni Omer paša, pričajo visoke službe, ki mu jih je ponujal, — ponudil mu je celo čast turškega generala, pa Luka Vukalović je vse zavrgel. Luka ne zna ne brati ne pisati; al bistra glava je, junak od nog do glave, in vojskovodja izvrsten. Njegov tajnik Mihajlo Zego je omikan bistroumen Srb, vès pripraven za posel svoj.

Dopisi.

Iz Trsta 16. avg. 91. — Prevzvišani vladika gospod Josip Juri Strossmayer so tudi našej čitalnici blagovoljno dopustili, da jih vpiše za svojega častnega uda. Znano je vsemu svetu, koliko so uže storili za razvitek jugoslovanske izobraženosti. Poleg sto in sto družih dokazov, kako vroče Njihovo srce bije za naš narod, priča tudi to, kar so „Novice“ uže opomnile, da so v poslednjih dnevih stiskanim Črnogorcom poslali 100 zlatov. Tudi naša čitalnica tega zares velicega moža ponosna imenuje svojega blagosrčnega račitelja, ker tudi nam so poslali pripomoč v denarjih. Bog še mnoge leta živi tega prvega podpiratelja jugoslovanske omike!

V Gorici 13. avg. T-i. (Kako mestni odbor narodno enakopravnost razumeva?) Danes zvečer je imel mestni odbor javno sejo, v kateri med drugimi rečmi je prišlo v

pretres tudi vprašanje učnega jezika na tukajšni gimnazii in na realki. V imenu odseka za šolske zadeve nasvetuje gosp. dr. Jona: naj zbor sklene, da na gimnazii in na realki v Gorici se vpelje laški jezik kot učni jezik že v prihodnjem šolskem letu; ker pa bi ne bilo še mogoče, že v prihodnjem letu to storiti v vseh predmetih, naj bi se prihodnje leto prednašali vsaj nekateri predmeti v laškem jeziku, in to vse naj se v potrjenje pošlje ministerstvu. Ta predlog omenjeni gospod s tem skuša podpirati, da se opira na diplom od 20. oktobra 1860, na ustavo od 26. februarja 1861 in na pravilno postavbo za realke leta 1851, in sicer na §. 10, kateri pravi, da na realkah ima biti deželni kot učni jezik. Da modrovanje njegovo vse je bilo puhlo od konca do kraja, bom z dvema besedama dokazal. Na Goriškem stanujeta le dva naroda, to je, slovenski in furlanski, in sicer ste Slovencev dve tretjini, ena je pa furlanov. Ker pravi Lahi so v Gorici in zunaj nje tako redki kakor bele vrane, tedaj, ako bi se logično mislilo in sklepalo po narodni enakopravnosti, mogel bi se na gimnazii in na realki v Gorici kot učni jezik vpeljati slovenski in ne laški. — Po pravici sta temu nasvetu ugovarjala vrla gospoda dr. Deperis in Visini, da mestni odbor ni pristojen, da bi rešil to vprašanje, ker gimnazija in realka ste šoli za celo deželo, in ne samo za Gorico, — da na Goriškem živijo tudi Slovenci, kateri v tem zboru niso zastopani, — da cela dežela je zastopana le po deželnem zboru, in naj se tedaj preiskava in razsoja tega za celo deželo važnega vprašanja prihrani deželnemu zboru, kateri sam je v stanu to reč rešiti brez škode laškemu ali slovenskemu narodu. Na to pa se vzdigne dr. Pajer, advokat v Kanali, pa tudi z gori omenjenim 10 §. pravičnih postav za realke zagovarja laščino v realki in gimnazii!! Kako more pravosrednik kaj takega zagovarjati, se nam ravno tako čudno zdí kakor to, da advokat v Kanali je mestni odbornik v Gorici? — Kako malo mar pa je tukajšnemu mestnemu odboru za logiko in narodno enakopravnost, kazal je njegov sklep po veliki večini, da se ima na gimnazii in na realki vpeljati laški jezik kot učni jezik, in da se imajo nekateri predmeti v tem jeziku prednašati že prihodnje šolsko leto; za potrjenje in izpeljavo tega sklepa se ima pa poslati prošnja ministerstvu v Beč. — Lepo se zahvalujemo, gospodje prvaki laške stranke v Gorici, da zdaj ste se pokazali v pravi luči in na beli dan djali nam svoje namene in namere, potalijančiti Slovence na Goriškem. Do sedaj ste nas zagotavljali, da hočete narodno enakopravnost v Gorici toliko za vas Lahe kolikor za nas Slovence; mi Slovenci, ki nismo vajeni drugače misliti, drugače pa govoriti, smo vam verovali in radi vam podali prijazno roko. Al zdaj ste se pokazali drugače in sami si potegnili krinko z obraza. Nam Slovencom je to resen opomin, da čuvajmo neprenehoma nad svojo pravico, da ne udajmo se nobeni zvijači in da srčno in pogumno brez strahu branimo svoje svetinje. Geslo nam vseskozi bodi: Vse za Vero, Cesarja in Dom! Vigilantibus jura!

Maribor 10. avg. (Nadaljevanje in konec popisa obletnice, ki jo je obhajala čitavnica mariborska.) Po končanih uvodnih govorih, katerim doštevamo še pismi, s kterima ste pozdravile čitavnica tominska in reška obletnico našo, začela se je „beseda“ s popevanjem slavnoznane Jenkove „Naprej!“ Vodo bi v Dravo nosil, ako bi o krasoti te pesmi še kaj reči hotel; prava narodna je že: s tem je dosti rečeno. Potem se je pela Riharjeva „Savica“; valovi petja prihajajo v nji zdaj rahlo, kakor mirno šumljanje jezera v večerni sapici, zdaj mogočno doneči kakor po burji razpejane vodé — prava živa podoba slovenskega srca. — Razveselil je društvo na to naš mladi po svojih globoko gniljivih pesmih dobro znani gosp. Gr. Krek z deklamacijo nalašč za našo svečanost zloženo in ji v vsem primerno. Tako-le se je glasila:

Kaj da mi srcé v veselji plava,
Da po udih radost dans igrava,
Da unema mlado se okó?
V zvezde svitle se oziram jasno,
V zvezdice, ki lesketaje krasno
V slehrnem up zbujejo samó.

Milo se nasproti mi bliščijo,
Nade vsake v srcu mi budijo,
Kdo tedaj bi se ne veselil?
Blagor národu več ne ugasne,
Če ga sreča, zvezde svitlojasne,
Če ga žar njih krepi bo budil.

V vas okó se radostno ozira,
V vas, na ktere národ se opira,
Ko pomoči išče preskrbnó.
Dajale mu duševno svitlobo,
Z umom vso odvráčate tugobo,
Luč omike vam je meč samó.

Vodite ga z žezlom učenosti,
Z žarki ga napajate modrosti,
Z žarki, ki so sreče prave vir,
Ki pred njim, za vami národ hodi,
Roka vaša ga v zavetji vodi,
Sreče mu pripravlja s srečo mir.

Vse občuti, vse srce veselo,
Kar občutiti je hrepenelo,
Ko me gnalo sem je tak močnó.
K temu srečni ga pogled navdaja,
Oj! pogled Slovencev ga napaja,
Ktere zbrane gleda tó okó.

Toraj v prsih se srcé mi giblje,
V sladkih me občutkih sreča ziblje,
Saj radujem dans med brati se.
Dans sladkost uživam prej neznanó,
Ktere ni popisati mi dano,
Ker preveč jo v srcu čutim le.

Kaj nas danas je vesele zbralo,
Kaj od daljnih krajev pripeljalo,
Tega ne odgovori srcé.
Ono čuti le sladkost goreče,
Vzrok slovesnosti pa in vse sreče,
Vzrok veselja to mi um pové.

Um naznanja, da nas dans navdala,
Da iz daljnih, raznih krajev zbrala
Národnosti moč je, ki gori.
Ona, ki vseh želje trdo veže,
Vsem globoko v srca vneta seže,
Zbrala deca ene je krvi.

Globoko občutjene besede z ginljivim glasom govorne
so segale vsem nazočim močno v srce.

Zdaj stopi na oder pošten kmet iz Teharja blizo Celja
gospodar Bizjak, bistra glava, krepko slovensko srce, ter
nagovarja kmete, jim razklada pomen čitavnic, govori o po-
trebi domačega jezika v šolah in kancelijah na slovenski
zemlji, ktero — pravi na dalje — mi s svojimi rokami in
svojim trudom obdelujemo, ktera je naša zemlja, in napo-
sled prav kratkočasno in bistroumno pretresa počenjanje
nasprotnikov naših, kateri vse raji vidijo, le tega ne, da bi
slovenski narod užival pravice, ki so jih cesar tudi njego-
vemu jeziku dali, in črnijo vse, čeravno je belo kot mladi
sneg — pa — je sklenil — saj se bojo vendar enkrat
tudi naveličali! Pri teh besedah zagrmí takošni „pravo!
pravo!“ od vseh strani, da govornik menda sam ni mislil,
da je z besedico „naveličali“ tako izvrstno zaznamoval konec
protivnega upora.

Po tem govoru se je zapela pesem „Mar i bor“, ki
jo je gospod dr. L. Toman lansko leto pri svojem prvem
prihodu v Maribor naši čitavnici v čast zložil, in h kateri
je naš izvrstni voditelj v petju gosp. J. Miklosič krasen
napev napravil. Dvakrat se je morala peti, tako je dopala.

Nepopisljivo radost je izbudil dalje česki četverospév
„Pod oknom“, ki so ga ljubljanski gosp. pevci tako mi-
loglasno peli, da je vsem pričujočim srce veselja igralo.

Tebi, tebi domovina mila,
Se iz ust bo mnogih dans glasila
Slava, kakor ti spodobno gré.
Tebe hčerke bodejo slavile,
Tebi pesmi bodo se glasile,
Ki sinovom pravi jih srcé.

Zvesti bomo tebi se skazali,
Verno k slogi si roké podali,
Tebi darovali vse moči.
Duh zapustil bil je dans nižave,
Vzdignil se je v rajske bil višave,
Da iz neba prosi sreče ti.

O! beseda sladka, vedno mila,
Tebe v srcu hčerka bo nosila,
Nosil v prsih sin te zvesti bo.
Srečno mi okó zares ne laže,
Brate, sestre mi veselo kaže,
Ki za té gorijo le samó.

Vsak za sé občutke v sebi nosi,
Blagostanja ti iz neba prosi,
Ljubi te ko mater brez skrbi.
Danes pa so združena čutila,
Naj edina tudi moč bi bila,
Da uspeh mogočen naredi.

Taka v prsih misel me navdaja,
Ko za rod navdušen zbor obhaja
Dans čitavnice obletni god.
Složna, krepka moč jo je storila,
Naj bi ona tud jo ohranila,
Da obilni sad rodi za rod.

Kakor soba v radosti zdaj zlati
Brez razločka nas veselo brati,
Tak ljubezen naj nas brati zmír.
Sloga po Slovenii naj vlada,
Vse sovražstvo, tuga naj odpada,
V splošnem delu naj kraljuje mir.

Za-njo so občutki naj nam vroči,
Ki v prijaznosti nikdar ne loči,
In le srečo vsacemu deli.
Toraj bratje! urno desno v desno,
Obljubimo danes vsi slovesno
Da nas složne vežejo moči.

Krepka desna, zraven srce vroče,
Jačile nas bote, če Bog hoče,
Da nevarnosti stojimo v bran.
Bodi zdrava! domovina mila,
Rajska zarja ti je prej svetila,
Zdaj napočil ti je krasni dan.

Prišla je potem na vrsto v „Danici“ natisnjena Svitlo-
slavovo pesem: „Ali smem Slovenec biti?“ po ideji in
napevih današnjemu času in zlasti „besedam“ tako primerna
kakor malo druga. Svoj namen je popolnoma dosegla, šir-
jajoča pa se po Slovenii, ga še bolj doseže. Pevala se je
izvrstno, posebno samospevu g. prof. Šumana celó strupeni
protivnik ne more hvale odreči. Gosp. Miklosiču pa gré
čast in hvala, da je sestavil to pesem, v kateri poje Nemeč,
Italijan, Madjar, Avstrijan in Katoličan vsak po
svojih napevih in se z vsemi pogovarja Slovenec, tako
mično, da se res „pevska igra“ (Liederspiel) imenovati more.

Pele so se še dalje zaporedoma slavnoznane pesmi:
„Kje so moje rožice?“, „Zvezde“, „Strunam“.
Končala pa je besedo slovanska visoka pesem: „Hej
Slovani“.

Po končani besedi so se začele postavljati mize v dvo-
rano, in zdaj se je začelo živo gibanje v večernici prav
po domače. Toliko napitnic, polnih krasnih misli, je bilo,
da obžalujemo, da nismo stenografa imeli, ki bi bil vse
zapisal. Prvo napitnico je napil gosp. predsednik tako-le:
„Kadar se možje v slavni zbor snidejo, jih navdaja močna,
ognjena čut, za katero radi žrtvujejo blago, kri in celó živ-
ljenje. Ta čut je ljubezen do vladarja in domovine, ktera
tudi v tem zboru vse srca navdaja. Povzdignjem tedaj
polno čašo in napijem najprej našemu milostivemu
cesarju: naj mu Bog slavo in moč pomnoži in ga še
mnogo mnogo let nam poživi!“ — Tako navdušenega
„živio“ še nisem slišal; sobana se je tresla. — „Drugo
zdravico pa napijem naši blagi očetnjavi, edini, vsem na-
rodom pravični in ravno po tem najmogočnejši Avstrii.
Živila!“ — In „živila“ je navdušeno donelo od vseh strani.

Zdravica je potem sledila za zdravico. Omenimo le
nekterih, pa prosimo za odpuščenje, ako izpustimo nehoté
ktero ali če se tam pa tam ne spominjamo prav. Ponavljali
pa ne bomo, s kako radostjo je bila vsaka sprejeta, ker
utegne dragim „Novicam“ prostora primanjkovati.

Gospod dr. Toman: „Od kar sta sv. Ciril in Metod
slovenskemu narodu oznanovala blagovest Jezusa Kristusa
v njegovem njemu razumljivem slovenskem jeziku in s
sveto vero razširjala pravo omiko med slovenski narod, sta
vera in narodnost v ozki zvezi. Zvesti naslednik sv. ozna-
novavcov, za vero in narodnost v žlahnem plamenu unet,
je viši dušni pastir na slovenskem Štajarskem Anton Martin
Šlomšek. Napijem tedaj gg. vladiku Šlomšku in njegovim
pridnim pomagavcom, vsem slovenskim duhovnikom,
in želim, da bi vetrovi to zdravico nesli do blagega srca
vladikovega: naj bi se mu srce razveselilo.“

Potem je napil gosp. dr. Bleiweis na slavo predsed-
niku in odbornikom čitavnice mariborske, ki,
čeravno hodé po dosti trnovi poti so odgojili narodno stvar
tako srečno, da mariborska čitavnica je prva, ki obhaja
obletnico svojo.

Zatem napije gosp. dr. Toman zdravico zvezdi ju-
goslavenski: preuzvišenemu skofu diakovaškemu Jurju
Strossmajerju, gosp. dr. Pavlič vsem Slovanom,
gosp. dr. Bleiweis pa še posebno bratom Hrvatom, ki
so v današnji slovesnosti prvokrat nadomestovani po slavnih
možakih. To zdravico odzdravi gosp. odvetnik Sabljic iz
Varaždina tako-le: „Dok taj slovenski narod ovako čvr-
stočo, dok ovako narodno saviest i narodan život pokaziva
takove veselice pripravljat, nije dvomiti, da je vriedan i
sposoban lastnom močjom se razvijati i odlikovati iznebit
se tujih oskrbnikah. U taj namen napijam zdravico slo-
venskomu narodu!“

Gosp. prof. Šuman napije zdravico dr. Janez Blei-
weis-u, pogumnemu zastopniku omike in pravice sloven-
skega naroda že blizo 20 let, ktero zdravico odzdravlja
g. doktor s tem, da napije na slavo vsem domoljubnim
možém, ki so ga podperali in ga še podperajo v „No-
vicah“ s svojo dušno pripomočjo, s katero le je mogel slov.

narodni list to dovršiti kar je dovršil. „Ne morem jih vseh posebno imenovati — je rekel — zato naj velja ta napitnica vsem, zedinjenim v eno kolo delavnosti vzajemne“.

Gosp. bilježnik dr. Horvat iz Varaždina napije dr. Tomanu blizo tako-le: „Vi Slovenci imate slavne može, kateri se borijo za slovanski in posebno za svoj narod, sicer na takem mestu, na ktero na Hrvatom ni moči bilo poslancov poslati. Vaše politične razmere vendar to zahtevajo. Tedaj slavimo one može, kateri se tam, kamor nam ni mogoče iti, borijo za pravice slovanskega naroda in posebno za Vas Slovence. Napijem zdravico g. dr. Toman-u.“ — Za tem stopi dr. Toman na oder in v lepi priliki govori o prihodnosti slovanskega naroda gledé na zgodovino starodavno narodov. — Prišle so dalje živahne napitnice g. Hermanu, iskrenemu zagovorniku štajarskih Slovincov v zboru graškem, Ant. Černetu, dr. Dominkušu in njegovi domoljubni soprug, g. dr. Kočevanju, predsedniku čitavnice celjske, gosp. župniku Terstenjaku, marljivim učiteljem slovenskim, kmetiškimi našim gospodarjem in gospodinjam. To poslednjo zdravico je napil dr. Bleiweis, rekši po besedah rajnega nadvojvoda in vojskovodja Karola, da tiste pridobitve niso najimenitnejše, ki jih dá zmaga na polji bojišča, ampak tiste so, ki jih pridna roka kmetova dobiva od matere naše zemlje; zato naj živi kmetiški, velike časti vredni stan!

Gosp. Antolek iz Varazdina, prihodnji vrednik zaželenega „Ježa podravskega“ je v šaljivi svoji napitnici kazal, da je humorist od nog do glave.

Pa tudi slavnih že umrlih mož ni vesela družba pozabila: živahna napitnica je veljala v spomin rajnemu domoljubu Dominkušu, ki je marsikteri bistri slovenski glavici na noge pomagal, ki se zdaj z umom in djanjem odlikuje, in pa rajnemu slovenskemu pesniku Modrijaku, iz katerega življenja je gospod dr. Predlog zbrani družbici zanimive črtice povedal.

Ko je tako zdravica zdravico podila, nas je vmes razveselil četverospjev šentjurski s krasnima dvema pesmama „Pod lipo“ in „Napitnica“. Posebno prva, ki jo je složil gosp. dr. Ipavic, je v svojem izvrstno narodnem duhu tako zgrabila srca vseh, da ploska ni bilo pred ne konca ne kraja, da so jo gospodi pevci mogli še enkrat zapeti. Svesti smo si, da ta pesem, ki pride kmali na dan v zbirki gosp. dr. Ipavicovih pesem, bo romala po celem slovenskem svetu in se prepevala po mestih in kmetih.

Tako je bila naša obletnica od konca do kraja pošteno razveseljevanje v narodnem duhu. Celó naši nasprotniki nam ne morejo ničesar očitati. Al vendar, ker jim je veliki trn v peti bila posebno za tega del, ker je bila čez vse pričakovanje veličastna, zatega del so počeli grde laži po svetu trobiti, na primer: da se je „60 deklet“ — ne vemo v kakovem namenu, da mislijo — pogostilo s kavo; na dalje, da je naš slavní dr. Toman tamošne Slovence nagovarjal, „naj bi se rajši pokopati dali pod razvalinami mariborskega mesta, preden da priznajo, da Maribor je nemško mesto.“ Take in enake laži so tako debele, da jih vsaki lahko z roko zgrabi. Al to nam je nov dokaz, s kakim orodjem da se naši nasprotniki borijo, in od ktere strani da se zaželjeni mir moti. Kako se pravična reč spoštuje in kako poslavljajo tukajšni naši nasprotniki nemško „kulturo“, naj pa razjasni obnašanje tukajšnih gimnastičarov in nekterih razujzdanih mladih mestjanov. Ko smo v najeti, in tedaj za ta večer nedvomljivo naši dvorani se razveseljevali, so oni omenjeni nasprotniki ne samo, da so izvan dvorane grdovno vikali in kričali, se tudi v dvorano silili jeden za drugim, da bi naše veselje z nekakošnim že pred pogovorjenim nadlegovanjem motili. Hvala Bogu! da so saj nekteri izmed njih imeli toliko sramožljivosti v sebi in se dali po prijaznosti in priljudnosti naših odbornikov odpraviti; sicer bi bilo obtoževanja vredno bilo, ako bi bili rabili ovo orodje, ktero so si na Felberovem otoku nare-

zali — kot spričevalo nemške omike, s ktero se toliko ponašajo! Kako so se prepir iskajoči in ga ne našedši med nami, zgrabili sami med seboj, ne spada sem.

Koncema pa: Hvala Vam vsem iz bližnjih in daljnih krajev, ki ste s svojim prihodom našo svečanost povišali. Največo hvalo pa Onemu, ki zaukazuje svojemu solncu sijati čez vse narode in ki bode kdaj tudi dal, da milo posije tudi pred naš prag.

S Pivke. — Velika potreba je, da bi se v Postojni učilnica za dekliške dela napravila. Poglejmo po Postojni, po okolici in po celem Notranjskem, in vidili bomo, da velika večina deklet celó še gumba (knofa) ne zna prišiti, da namesto si sama obleko popravljati ali nogovice, čipke itd. plesti, dnuarce drugim mojškram in pa v štacune nosi. Ker nobenega ročnega dela ne znajo, ob časih, kadar navadne dela odjenjajo, so prisiljene brez dela biti, in tako se lenobi udati. Lenoba je pa mati vseh pregreh. Tedaj tukajšna ženska mladost trpi zavolj pomanjkanja priličnega podučanja dušno in telesno škodo. Če je star pregovor resničen, da gospodinja tri vogle hiše podpira, koliko bi se tedaj moglo na dotičnih krajih za omiko, pridnost in izurjenje v potrebnih delih ženske mladosti skrbeti! Gospodje! katerim je sveta dolžnost naložena za splošni blagor skrbeti, in ki ste že večkrat pokazali, da Vam je resnica za ljudsko omiko, prizadenite si za napravo potrebne učilnice, in hvala in slava vam bo iz sto in sto src donela!

Iz Ljubljane. Rojstni dan Njih Veličanstva cesarja je bil v ponedeljek z navadnimi slovesnostmi praznovan; v nedeljo zvečer je na čast veselemu godu bila slovesna večernica pri deželnem glavarju gosp. baron Codelli-u.

— V prihodnjem šolskem letu še ne bo pred prag naše gimnazije posijalo solnce ravnopravnosti; živa priča, da še zmiraj velja stara sistema, nam je nova naravnava, po kateri 4 učeniki (menda iz Ogerskega) pridejo le-sem, kateri ne besedice slovanskega jezika ne razumejo! — Gospod prof. Petruzzi gré v počitek, gosp. profesor Kropp pa gré za vodja doljne gimnazije v Kranj.

— Iz Bleda se pripoveduje, da je bil tamošnji shod o Velikem šmarnu in sledeča dva dni letos prav veličasten in brez vsega dopisovanja in priduševanja še veliko obilniši kakor lani, tako, da je za stanovanje bila huda stiska. Bila je prav vesela narodna veselica in v najlepšem redu skozi in skozi, poslavljena od domoljubov iz mnogih slovenskih krajev, pa tudi iz Hrvaškega. „Novice“ bojo prihodnjič več o tem povedale.

— (Pobérki iz raznih časnikov.) „Tagespošta“ je imela pretekli teden z obletnico mariborske čitavnice sila veliko posla; celó gosp. Karneri je „mit offenem Vizir“ stopil na dan in godernaje o slavenski zastavi, Strossmajerjevem pismu in deset družih rečeh kliče dr. Tomana zavoljo njegovega govora na zagovor. Gospod od Drave bi si bil v prid svojemu zdravju to sveto jezo lahko odvrnil, ako bi se bil, če razume slovensko, potrudil v dvorano Maherjevo, pa bi bil sam lahko slišal, da je dr. Toman vse drugače govoril memo tega, kar so mu lažnjivi korespondenti na uho natvezli. Če gospod od Drave ne razume slovensko, da bi „Novice“ bral, naj čita 108. list dunajskega „Wanderer-a“, pa bo vidil, da so mu mariborski nemškutarji debelo burko nagodli. Namesti tedaj, da je pisal g. pisatelj o onih rečeh, ki so se godile v dvorani, bi bil, ako bi pričujoč bil, zunaj dvorane dosti gradiva našel za novo brušurico „Modernestes Faustrecht“. Tako se tedaj velikim politikarjem večkrat primeri, da „parturiunt montes, nascitur — ridiculus mus.“ — Še eno smešnico o nekem dunajskem časniku, ki ga „Novice“ dozdaj še niso imenovali, namreč o „Fremdenblatt-u“. Ta list, ki slovó o tem, da ne zná dobro nemško, je unidan mislil, da „kolosalen Witz“ po svetu zatrobi, pa se je revče zmotil; pisal je: „(Garibaldi in München.) Garibaldi

ist in München eingetroffen und im Hotel Leinfelder abgestiegen, nämlich der Ritter v. Garibaldi, k. k. österr. Landesgerichtsbeamte in Laibach.“ — Našega gosp. Garibolda je prekrstil v Garibalda.

Iz Ljubljane. (Odprto pismo čast. očetu Albertu.)

Ker se v znanih slovenščini neprijaznih kotih po Ljubljani mnogo čenča, kako so se sostali gosp. bogoslovci z Vami, častiti gospod, in se zabavljic, norčevanja in drugih burk zoper duhovščino „dass die Pfaffen anfangen sich wegen des Slovenischen zu hassen und zu reiben“, po svetu trosi, me srce ne boli zavoljo zabavljanja, ampak zavoljo pregrdih laží, tedaj je dolžnost moja, resnico odkriti, kako se je reč ta dogodila: 24. julija kmali po 8. uri zvečer (tedaj ni bilo jutraj) grem za samostansko cerkvijo svojo pot, kjer se sostanem, sam gredoč s gosp. O. A. in ga pozdravim z „dober večer“. Gosp. O. A. se za pozdrav še ne zmeni ne, kar me zbode, da rečem: „Herr, wenn ich grüsse, so ziemt es sich, dass Sie den Gruss erwidern; das will der Anstand.“ Gosp. O. A. se ozre in praša večkrat: „was, was?“ na kar mu jez dva ali trikrat ponovim, da se spodobi pozdrav odzdraviti. Ker pa gosp. O. A. še vpraša: „was, was?“ grem svojo pot naprej, končavši sostavek z „Amen“. — To je resnična dogodka, zapisana, kakor se je dogodila. Da sem pa jez „bogoslovec“, gosp. O. A. ne more vediti, ker moja obleka bogoslovski kratko malo ni bila podobna; tudi nisem jez samec „več bogoslovcev“; tudi nisem djāl: „zakaj ne odgovarjate na slovenski pozdrav slovenski?“ Gospod O. A. ni v nobenem jeziku pozdrava povrnil, tedaj ni bilo nikakor govora v slovenščini; tudi nisem slišal, da bi bil gosp. O. A. djāl: „otroci ali Kinder“, kot se po kotih govori. Meni je mar za resnico, in upam, da se bode čast. O. A. tudi oglasil in mi pritrtil. Nam poštenim Slovencom je ta dogodka nov dokaz, kako nam zoperni duh komarje lovi in jih prodaja za vole. x

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. 14. dan t. m. je bil za naše mesto pa gotovo tudi za vse dežele našega cesarstva veselja poln dan: presvitla cesarica je po prestani, pred malo časom še zlo nevarni bolezní popolnoma zdrava zvečer ob osmih z Njih Veličanstvom cesarjem prišla iz Bavarskega v Schönbrunn (grad cesarski zunaj Dunaja), kjer jo je neštevilna množica ljudi z radnostnimi klici sprejela. Brž potem je bilo celo mesto z vsemi predmestji razsvitljeno, za nedeljo pa je bila pred gradom Schönbrunn-skim bakljada napovedana, kakoršne tu menda še ni bilo; v vsem skupaj je 14.000 bakelj bilo naračenih, 15 pevskih družb s 600 pevci in 10 muzičnih band je imelo poveljevatí slovesno večerico, ktero je tukajšni mestni odbor osnoval ljubljeni cesarici na čast, da je po tolikem trpljenju se spet vrnila domú. V priznanje tega srčnega sprejema so Njih Veličanstvo cesar presvitlemu nadvojvodu Raineru lastnoročno pismo pisali, v katerem pravijo, da Jih je srčno veseli sprejem po vsi poti močno ganil, ker Jim je novo znamenje stare in globoko vkoreninjene udanosti avstrijskih ljudstev do cesarske hiše. Naposled velevalo cesar nadvojvodu: naj vsem, ki se z Njimi veselijo o prihodu cesaričnem, naznanje dá Njih srčno zahvalo. — Zato je bil ta cesarjev razglas po vseh mestih cesarstva oklican.

Gospôška zbornica državnega zbora se je tudi razšla in se snide spet mesca oktobra.

— Zbornica trgovska in obrtnijska je v soglasji z mnogimi drugimi društvi ministerstvu prošnjo podala: naj se leta 1865 na Dunaji osnuje velika okrtnijska in kmetijska razstava. Minister jo je obljubil.

— Tisti 4 deležniki nevojaškega stanu, ki so pomagali 2. aprila l. l. iz dunajske orožnice kanono vkrasti, ki je

bila 4 cente težka in 576 gl. vredna, so obsojeni za 3, 2 in 1 leto v jetnišnico; za koliko let je obsojen tat sam (korporal Zid), ne vemo, ker ga je vojaška sodnija obsodila.

— Nova repata zvezda, ki se od 15. t. m. s prostimi očmi vidi, se bo — kakor zvezdogledi pravijo — pri nas povsod vidila do konca tega mesca.

Ogersko. Da naše zadeve nič kaj ne grejo naprej, se očitno vidi iz tega, da je „Donauzeit.“ te dni srdito govorila zoper dvornega hancelarija in druge pervake ogerske. Državni minister in dvorni kancelar si morata zlo navskriž misli biti, da si „Donauzeit.“ upa tako govoriti. Sicer pa se presrečna ljubezen, ki jo zdaj skazuje „Don. Z.“ ravno prav nosti nemagjarskih narodov na Ogorskem, nam toliko bolj čudna zdi, ker mnogi drugi avstrijski narodi nismo vajeni iz njenih ust takih govoric, kakor je na priliko ta, ki jo je izustila te dni: „Z resnicami se ne dá tako delati, kakor da bi jih ne bilo. Veče in bolj ošlatljive resnice pa skor ni na svetu kakor je narodnost, zato se mora politično ceniti, politično veljavo imeti.“ Kako to, da je „Donau Z.“ ravno nemagjarskim narodom zdaj tako ljubeznjiva? Kdaj bo nas avstrijske Slované vse pritisnila s tako ljubeznijo na svoje, dosihmal mačohne prsi?

Laško. Garibaldi je strune tako napel, da je ministerstvo sardinsko poslalo posebnega poslanca k cesarju Napoleonu: naj brž brž reši zadeve rimske, sicer mora ministerstvo pasti. Al cesar se ne udá sili Garibaldovi; princ Napoleon, sicer iskren prijatelj Lahov, je sam pisal Garibaldi-tu, naj ne počne ničesa, kar bi utegnilo biti deželi v škodo. Po Laškem pa čedalje bolj kričijo: „Evviva Garibaldi“ (živio Garibaldi) in „Roma o morte!“ (Rim ali pa smrt). Kako se bo tedaj ta vihar končal, še danes nihče ne vé. Kakor pa se iz Rima piše, ne verjamejo sv. Oče, da sta sardinski kralj in cesar Napoleon zares Garibalditu nasproti. Nedavno so nek rekli: „Naj nihče ne misli me prekaniti; dobro vem, da vse to je le komedija.“

Angleško. Iz Londona. Podzemeljska železnica, ki bo šla pod mestom našim le zato, da se en kraj velikega mesta z drugim po hitri poti zedini, je že toliko gotova, da se bo odprla 10. oktobra. Kaj vse si vendar bi-stroumnost človeška izmisli! Hlaponi (lokomotivi) za to prečudno železnico so tako narejeni, da sami požirajo dim, ki ga narejajo.

— V tukajšni razstavi se občuduje neznano drobna pištolica, ktera ni dvakrat dalja kakor ta črtica —, in njena cev ne dvakrat debeleja; vendar je popolnoma pištola; eno zrnice strelnega prahu je zadosti, da se nabije (nakaše) in kakor s vsako drugo pištolo potem vstrelí.

Rusovsko Poljsko. Iz Varšave 16. avg. Včeraj zvečer je bilo življenje deželnega načelnika Wielopolskiga spet v nevarnosti. Ko se je peljal v odprti kočii, je nekdo z nožem ga hotel zabosti, pa je le voz zadel.

Srbija. V politični naši pratiki je še vse oblačno; sicer pa je še mir povsod.

Črna gora. Po bojih, ki so bili poslednji čas spet med Črnogorci in Turki, ni res, da je vojska ustavljena; po tem, kar Omer paša od Črnogorcov terjá, namreč, da orožje z rok denejo, tudi nikakor ni misliti na mir.

Turško. Francozki časnik „France“ pravi, da sv. Oče v posebnem pismu (encyclica) opominjajo katoličane na Turškem, naj nikar ne pomagajo Turkom zoper kristjane, ker se ne spodobi, da se kristjan zoper kristjana vojskuje.

Kursi na Dunaji 19. avgusta.

5 % metaliki 70 fl. 40 kr.	Ažijo srebra 26 fl. — kr.
Narodno posojilo 82 fl. 35 kr.	Cekini 6 fl. 9 kr.